صنعت نفت در دولت تدبیر و امید چه افتخاراتی کسب کرده است؟

ثروت ملی در خدمت منافع ملی

عکس: جاووش همایونی

صنعت نفت در توسعه اقتصاد کشور جایگاه ویـژه‌ای دارد. برخـی نقش‌های محوری آن عبـارت از نقش اساسـی در تحقق اهداف کلان اقتصـاد ملی در افق چشم‌انداز ۲۰سـاله، پیشـبرد دیپلماسی اقتصـادی و انـرژی و کمک بـه تضمین امنیـت ملـی کشـور از طریق توسـعه همکاری‌هـا و تعامـلات منطقـه‌ای و بین‌المللی، سـهم مهم در تولید ناخالص داخلـی و درآمدهـای ارزی و نیز سـهم بیـش از ۹۵ درصد در تأمیـن انرژی اولیه موردنیاز کشور اسـت. صنعت نفت یکی از اصلی‌ترین مزیت‌هـای اقتصاد ایران به شمار می‌رود و مناسب است با تکیه بر آن، ضمن حفظ نسبی استقلال بودجه عمومی از درآمدهای نفتی، زمینه توسعه اقتصادی پایدار کشـور را فراهم کرد. در آستانه بهار چهلمین سـال پیروزی انقلاب اسلامی و با گذشـت بیش از پنج سال از عمر دولت تدبیـر و امیـد، ارائه برخی دسـتاوردها و اقدامـات انجام‌شـده در وزارت نفـت از ابتدای اسـتقرار دولت یازدهـم با رویکرد سیاسـت‌های ناظر بر برنامه ملی اقتصاد مقاومتی در حوزه‌های مختلف بالادستی و پایین‌دستی صنعت نفت امیدبخش است.

توسعه و تولید

از میدان گازی پارس جنوبی

● تمرکز بر توسـعه میـدان گازی پارس جنوبـی، اتخاذ تمهیدات لازم و اسـتفاده از همه ظرفیت‌های موجود برای افزایش تولید گاز غنی از این میدان مشترک گازی

● بهره‌بـرداری کامـل از فاز ۱۲ پـارس جنوبی کـه از لحاظ ظرفیت پالایش گاز طبیعی، بزرگ‌ترین طرح توسعه این میدان است. شایان ذکر اسـت که در اجرای طرح مذکور ۶۷ درصد ارزشـی کار شامل ساخت، نصب و راه‌اندازی کامل همه عرشه‌ها و تمام لوله‌گذاری‌های دریایی و بخش‌های عمده کارهای پالایشگاه از طریق ظرفیت‌های ایرانی انجام شده است.

● تکمیل و افتتاح فازهای ۱۵ و ۱۶ میدان گازی پارس جنوبی با بیش از ۷۰ درصد سهم ساخت داخل در اجرای این پروژه که این رقم تاکنون بالاترین میزان سـهم سـاخت داخل در اجرای پروژه‌های میدان گازی پارس جنوبی است.

● بهره‌برداری از فازهـای ۱۸، ۱۷، فاز ۱۹ و فازهای ۲۱ ،۲۰ میدان گازی پارس جنوبی و افتتاح این فازها در فروردین‌ماه ۱۳۹۶

● متوسـط تولید گاز غنی از میدان گازی پارس جنوبی در دولت‌های یازدهـم و دوازدهـم از روند افزایشـی قابل‌توجهی برخـوردار بوده، به‌طوری که در پنج‌ماهه اول سـال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۱ از رشد حدود ۱۱۰درصدی برخوردار بوده اسـت. گفتنی اسـت با ورود ۱۱ فاز جدیـد میدان گازی پارس جنوبی به مدار تولید در دولت‌های یازدهم و دوازدهم، میزان تولید گاز غنی کشور از این میدان مشترک برای نخستین بار با کشور قطر برابر شده است.

● آغاز تولید نفت خام از لایه نفتی پارس جنوبی؛ راه‌اندازی تأسیسات متحرک فرآورش تولید نفـت در خلیج‌فارس و آغاز تولید از لایه نفتی میدان پارس جنوبی از فروردین‌ماه ۱۳۹۶

● تکمیل طرح اصلاح ظرفیت فاز یک توسعه میدان پارس جنوبی

● پیشرفت قابل توجه در توسعه سایر فازهای میدان پارس جنوبی

● تخصیص هدفمند و بهینه اعتبارات و منابع به طرح‌ها و پروژه‌ها

توسعه و تولید از میادین مشترک غرب کارون

● تمرکـز و اتخاذ تمهیدات افزایش ظرفیت تولید نفت خام از میادین مشترک کشور با تمرکز بر توسعه میدان‌های مشترک غرب کارون

● طرح توسعه میدان یادآوران (فاز اول) با هدف تولید ۸۵ هزار بشکه نفت‌خام در روز، طرح توسعه میدان آزادگان شمالی (فاز اول) با هدف تولید ۷۵ هزار بشـکه نفت‌خام در روز و نیز طرح توسـعه میدان یاران شمالی با هدف تولید ۳۰ هزار بشکه نفت خام در روز

● آغاز تولید نفت خام از میدان یاران جنوبی از دی‌ماه سال ۱۳۹۶

● افزایش تولید نفت‌خام از میدان آزادگان جنوبی حدودا به میزان ۸۴ درصد در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۷ نسبت به پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۲

● افزایش حدود ۴،۳ برابری تولید نفت خام از میادین مشـترک غرب کارون در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۷ نسبت به پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۲

● آغاز تولید نفت خام از میدان نفتی مشترک آذر از اسفندماه ۱۳۹۵ و افزایش تولید از این میدان در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

● تکمیـل و بهره‌بـرداری از ردیف‌هـای فرآورشـی اول و دوم طرح افزایـش ظرفیت فرآورش نفت خام در حـوزه غرب کارون با مجموع ظرفیت ۱۱۰ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۹۵ و آخرین ردیف فرآورشی با ظرفیت ۵۵ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۹۶ که مجموع افزایش در حال حاضر به‌میزان ۱۶۵ هزار بشکه در روز است.

● اصلاح شـرایط پیمـان‌کاران فعال در میادین مشـترک غرب کارون (تنظیم روابـط و قراردادها با پیمانکاران و افزایش تعداد دکل‌های فعال)

● تسهیل شرایط اسـتفاده از منابع مالی صندوق توسعه ملی و سایر منابع مالی موجود برای سازندگان و پیمان‌کاران داخلی

● تخصیص هدفمند و بهینه اعتبارات و منابع مالی به طرح‌ها

تولید و صادرات نفت خام و میعانات گازی

● احیـای ظرفیت تولید نفت خام کشـور حدودا به میـزان پیش از تحریم‌ها در کوتاه‌ترین زمان ممکن پس از اجرائی‌شدن برجام

● افزایـش حدود ۴۲درصـدی متوسـط تولید نفت خام کشـور در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۷ نسبت به پنج‌ماهه ابتدای سال ۱۳۹۲

● میزان صادرات نفت خام کشور در دولت‌های یازدهم و دوازدهم از روند افزایشی قابل توجهی برخوردار بوده به‌طوری که در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۷نسبت به ابتدای استقرار دولت یازدهم (پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۲) حدود ۱۲۸ درصد رشد داشته است.

● میزان تولید میعانات گازی کشور در دولت‌های یازدهم و دوازدهم از روند افزایشـی قابل‌توجهی برخوردار بـوده، به‌طوری‌که این میزان در پنج‌ماهه اول سـال ۱۳۹۷ نسـبت به ابتدای استقرار دولت یازدهم (پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۲) بیش از ۷۰ درصد رشد داشته است.

● احیای مشـتریان سـابق نفت خام ایران (قبل از تحریم‌ها) و جذب مشتریان جدید

● ایفـای نقش مؤثـر در اوپک و انجام مذاکرات و تعاملات سـازنده وزارت نفت و در نتیجه حصول توافق و اجماع تاریخی بین کشـورهای عضـو و غیرعضو اوپک مبنی‌بـر کاهش تولید نفت‌خام این کشـورها علیرغم افزایش تولید نفت خام ایران

● تمرکز بر صادرات نفت‌خام در شرکت ملی نفت ایران و شفاف‌سازی در معاملات فروش نفت‌خام و میعانات گازی و جلوگیری از واسطه‌گری

● برنامه‌ریزی برای توسـعه جاسـک به‌عنوان پایانه جدید صادراتی نفت (احداث پایانه نفتی در جاسـک، خط انتقال نفت از خوزستان به جاسک)

● قراردادهای جدید نفتی و تأکید بر افزایش ضریب برداشت/ بازیافت نفت از مخازن

● انعقاد قرارداد توسـعه فاز ۱۱ پارس جنوبی بـه ارزش حدود پنج میلیارد دلار در تیرماه ۱۳۹۶ با کنسرسـیومی متشـکل از شـرکت‌های توتال، CNPC و پتروپارس

● انعقـاد قـرارداد طرح بهبـود ضریـب بازیافت، افزایـش تولید و بهره‌برداری از میادین مشـترک نفتی پایدار غرب و آبان با کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های زاروبژ نفت روسیه و دانا انرژی

● انعقاد قرارداد طرح توسـعه و بهره‌برداری از میادین نفتی سپهر و جفیر با شرکت گسترش انرژی پاسارگاد ایران

● آغاز فرایند انتخاب مشـاور برای «طـرح جامع مطالعه میدان‌های نفتی و گازی کشـور». در این راستا مطالعه تعداد ۱۷ میدان اولویت‌دار کشور در راستای خط‌مشـی و راهبرد توسعه و بهره‌برداری صیانتی از مخزن‌های نفت و گاز تصویب شده است.

● آغاز اجرای طرح «بازسـازی و نوسـازی تأسیسـات سطح‌الارضی میادین نفتی کشور»: فاز اول این طرح توسط شرکت‌های مشاور ایرانی در دست انجام است.

● تدوین و ابلاغ خط‌مشـی و راهبرد توسعه و بهره‌برداری صیانتی از مخزن‌های نفت و گاز با هدف شناخت پتانسیل توسعه و تولید از منابع هیدروکربوری کشور در سال ۱۳۹۶

صادرات گاز و فراورده‌های نفتی

● آغاز صادرات گاز طبیعی به کشور عراق از شهریورماه سال ۱۳۹۶

● اتمام نقشه‌برداری خط لوله صادرات گاز به عمان و توافق بر نحوه اجرای طرح با طرف عمانی

● افزایش ۴۲ درصدی صادرات گاز در ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۱

● تغییر نقش کشور از واردکننده نفت گاز در سال ۱۳۹۲ به صادرکننده این فراورده در منطقه

● تدوین، ابلاغ و اجرای دسـتورالعمل مربوط به طرح جامع خدمات سوخت‌رسانی به کشتی‌ها (بانکرینگ)

● توسـعه صادرات زمینی فراورده‌های نفتی به کشورهای همسایه و به‌ویژه افغانستان

پالایش، عرضه گاز طبیعی و تأمین سوخت کشور

● پیگیـری جـدی جایگزینی و بهینه‌سـازی مصـرف گاز، به همراه تخصیـص فراورده‌ها صرفا در بخـش حمل‌ونقل و خوراک واحدهای صنعتی و پتروشیمی

● افزایش چشمگیر گازرسـانی به نیروگاه‌ها در دولت‌های یازدهم و دوازدهـم از ۳۶،۲ میلیارد مترمکعب در سـال ۱۳۹۲ به ۶۷،۶ میلیارد مترمکعب در سال ۱۳۹۶. این امر ازجمله اولویت‌های وزارت نفت بوده کـه علاوه‌بر صرفه‌جویی در مصرف سـوخت‌های مایع و ایجاد ارزش افزوده بیشتر، در بهبود محیط زیست نیز نقش مؤثری به دنبال خواهد داشت. شایان ذکر است که گاز مصرفی نیروگاه‌ها در هفت‌ماهه ابتدای سال ۱۳۹۷ معادل ۵۰،۵ میلیارد مترمکعب بوده است.

● کاهش سهم سوخت مایع در سبد سوخت مصرفی نیروگاه‌ها از ۴۳ درصد در سـال ۱۳۹۲ به حدود ۱۰ درصد در سـال ۱۳۹۶ با به‌کارگیری تدابیر ممکن و نیز با برنامه‌ریزی و کنترل دقیق برنامه توزیع سوخت

● مدیریت بحران سـرمای بی‌سـابقه و با مدت و عمق نفوذ زیاد در زمسـتان سـال ۱۳۹۲ با کمترین میزان قطعی و افت فشار گاز علیرغم همکاری کم کشور ترکمنستان در تأمین گاز

● تأمین سوخت مایع برای نیروگاه‌های کشور در سال ۱۳۹۲ (با توجه به سرمای بی‌سابقه در سال مذکور و نیاز سایر بخش‌های مصرف‌کننده گاز طبیعی در کشـور، خصوصا بخش خانگی/ تجاری) در حجمی که در تاریخ صنعت نفت و برق کشـور بی‌سابقه بوده است (تأمین حدود ۲۷ میلیارد لیتر سوخت مایع برای نیروگاه‌ها).

● تکمیل گازرسانی به بیش از ۱۲ هزارو ۹۰۰ روستا و بیش از ۱۳۰ شهر از ابتدای سال ۱۳۹۲ تا پایان مهرماه سال ۱۳۹۷، به‌طوری‌که در انتهای مهرماه سـال ۱۳۹۷ مجموع روستاها و شهرهای گازرسانی‌شده کشور به ۲۷ هزار و هفت روسـتا و هزارو ۱۳۳ شهر بالغ شده است. همچنین در انتهای سـال ۱۳۹۶ حدود ۹۳ درصد جمعیت کشور تحت پوشش شبکه گازرسانی قرار گرفته‌اند.

● افزایش بیش از ۳۰ درصد عرضه گاز طبیعی سبک به مجتمع‌های پتروشیمی از سوی شرکت ملی گاز ایران در ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۲

● میزان گاز طبیعی تحویلی به صنایع عمده نیز در دولت‌های یازدهم و دوازدهم روند افزایشـی داشته اسـت، به‌طوری‌که از ۲۹،۷ میلیارد مترمکعـب در سـال ۱۳۹۲ به ۳۷ میلیارد مترمکعب در سـال ۱۳۹۶ افزایش یافته اسـت. شایان ذکر است که میزان گاز طبیعی تحویلی به صنایع عمده در هفت ماهه ابتدای سـال ۱۳۹۷ معادل ۲۲،۸ میلیارد مترمکعب بوده است.

● در هفت ماه ابتدای سـال ۱۳۹۷ معادل ۱۱،۵ هزارکیلومتر شـبکه گازرسـانی در کشـور احداث شـده اسـت که بدین ترتیـب مجموع شـبکه‌های توزیع گاز کشـور در پایـان مهر ماه سـال ۱۳۹۷ به حدود ۳۴۳،۵ هزار کیلومتر بالغ شده است.

● راه‌اندازی خط لوله اسـتراتژیک دامغان، کیاسر، ساری، نکا به طول ۱۷۰ کیلومتـر و قطر ۴۲ اینچ در تیر مـاه ۱۳۹۶ که بدین ترتیب نگرانی بابت قطع گاز استان‌های شمالی از بین رفته است.

● گازرسانی به زاهدان در اسفند ۹۵ با هزینه‌بالغ بر ۷۵۰ میلیارد تومان

● راه‌اندازی طرح گازرسانی به شهر رینه لاریجان آمل به روش CNG با سـرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی در آبان ۱۳۹۶ که این روش گازرسانی برای نخستین‌بار در کشور انجام شده است.

● بهره‌برداری از واحد جمع‌آوری گازهای مشـعل میدان پارسـی در اردیبهشت ۱۳۹۷

● بهره‌بـرداری از مجتمع فـرآورش گاز میدان هنگام در اسـفند ماه ۱۳۹۶

● انعقاد قرارداد بهسـازی و احداث تأسیسـات جمـع‌آوری گازهای مشعل با شـرکت‌های پتروشیمی صنایع خلیج‌فارس و مارون با هدف جمـع‌آوری روزانـه ۷۶۹ میلیون فوت مکعب گاز در شـرق کارون در شهریور ۱۳۹۷

● پیگیری تسریع اجرای طرح‌های NGL3100، NGL3200 و NGL خارگ در راستای طرح‌های جمع‌آوری گازهای همراه

پالایش نفت (پالایشگاه‌های نفت‌خام و میعانات گازی)

● اولویت‌دهـی به تکمیل و بهره‌برداری از پالایشـگاه میعانات گازی سـتاره خلیج‌فارس و اصلاح سـاختار این طرح از نظر مالی، مدیریتی و ترکیب سـهامداران. ایـن طرح تا مهر ۱۳۹۲ به میـزان ۶۹،۵ درصد پیشرفت داشـته است، درحالی‌که تا انتهای شـهریور ۱۳۹۷ به ۹۷،۷ درصد پیشرفت رسیده است. شایان ذکر است که فاز اول این پالایشگاه در اردیبهشـت ۱۳۹۶ و فاز دوم آن نیز در تیر ۱۳۹۷ مجموعا با ظرفیت تولید ۲۴ میلیون لیتر در روز بنزین افتتاح رسـمی شده است. همچنین واحد تقطیر فاز ۳ طرح نیز در سال جاری راه‌اندازی شده است.

● فراخوان احداث هشت پالایشگاه کوچک ۶۰ هزار بشکه‌ای میعانات گازی سـیراف در منطقه عسـلویه به ارزش نزدیک به سه میلیارد دلار برگزار و هشت شرکت برای اولین‌بار به صورت عمومی و در یک فرایند اعتبارسـنجی (بدون سـرمایه‌گذاری دولتی) برای این منظور انتخاب شـده‌اند. فعالیت‌های مربوط به فاز توسـعه طرح شـامل مطالعات طراحـی پایه، اخذ دانـش فنی از شـرکت‌های معتبـر اروپایی، اخذ مجوزهای قانونی و آماده‌سازی زمین پالایشگاه‌ها به اتمام رسیده است.

● راه‌انـدازی و بهره‌برداری از واحد بنزین‌سـازی (CCR) پالایشـگاه بندرعباس

● نافذشدن قرارداد احداث پالایشگاه جدید آبادان و بهسازی پالایشگاه قدیم با شرکت سینوپک چین در اردیبهشت سال ۱۳۹۶

● پیگیـری احداث طرح‌هـای پالایشـگاه‌های جدید و بهینه‌سـازی پالایشگاه‌های موجود و تأمین منابع مالی مورد نیاز آنها.

تولید کمی و کیفی فراورده‌های نفتی اصلی

● قطع برداشـت هیدروکربورهای غیراستاندارد تولیدی پتروشیمی‌ها برای اختلاط با بنزین مصرفی در کشـور و جایگزینی آن با بنزین یورو۴ وارداتی که از نظر اقتصادی نیز به صرفه اسـت. با افزایش تولید بنزین یورو۴ در داخل کشور و واردات حجم اندکی بنزین یورو۴، درحال‌حاضر در کلان‌شهرهای کشور این نوع بنزین توزیع می‌شود که منجر به بهبود وضعیت محیط‌زیست در این شهرها شده است.

● افزایش تولید بنزین با استاندارد یورو۴ به بالا از ۳،۳ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۹۲ به بیش از ۲۵ میلیون لیتر در روز در مرداد ۱۳۹۷

● افزایش تولید بنزین پایه در پالایشـگاه‌های نفتی کشور از حدود ۵۰ میلیون لیتر در روز در سـال ۱۳۹۱ به بیش از ۸۰ میلیون لیتر در روز در مرداد ۱۳۹۷

● روند افزایشی سـهم فراورده‌های سبک باارزش از کل فراورده‌های تولیدی اصلی پالایشـگاه‌ها در دولت‌های یازدهم و دوازدهم (افزایش این سـهم از ۶۴،۱ درصد در سـال ۱۳۹۱ به ۷۲،۹ درصد در پنج ماهه ابتدای سال ۱۳۹۷).

تولید محصولات پتروشیمی

● در راسـتای تکمیـل زنجیره ارزش صنایع پتروشـیمی بـا تکیه بر مطالعات بـازار، طرح‌های توسـعه آن بازنگری و اولویت‌بندی شده است.

● افزایش ۳۳درصدی تولید محصولات پتروشـیمی در سـال ۱۳۹۶ نسـبت به سـال ۱۳۹۲. شایان ذکر اسـت که تولید محصولات پتروشـیمی در شـش‌ماهه نخسـت سـال ۱۳۹۷ نسـبت به مدت مشـابه در سال گذشته حدود سه درصد رشد داشته است.

● افزایـش ۷۵درصـدی صـادرات محصولات پتروشـیمی در سـال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۲

● آغـاز به کار پنج طرح پتروشـیمی در سال ۱۳۹۶ با ارزش سرمایه‌گذاری حدود ۱،۵ میلیارد دلار و ارزش تولیدات سالانه ۲،۵ میلیـارد دلار (بـه قیمت‌های پایه سال ۱۳۹۰) شامل طرح‌های پتروشیمی مروارید، فـاز دوم پتروشـیمی کاویان، پتروشـیمی تخت‌جمشید عسـلویه، فاز سوم آمونیاک و اوره پردیس (پتروشیمی پردیس) و پتروشیمی انتخاب

● افتتـاح طـرح متانـول مرجـان (پتروشـیمی مرجان) بـا ظرفیت ۱۶۵۰ هزار تن در سال در شهریور ماه ۱۳۹۷

● حل مشکلات مجتمع‌های پتروشیمی در زمینـه تأمیـن خـوراک موردنیـاز با راه‌انـدازی فازهای جدید میـدان گازی پارس جنوبی

● پیگیری تأمین مالی طرح‌های پتروشـیمی از طریق صندوق توسعه ملی و فاینانس چین و معرفی طرح‌ها به بانک‌های داخلی

● برنامه‌ریزی و پیگیری احداث شهرک‌های تخصصی در مناطق جدید و مسـاعد نزدیک آب‌های آزاد و قابلیت حضـور در بازارهای صادرات در جاسـک، چابهار، ایرانشـهر و منطقه ویژه انرژی پارسیان. همچنین در راسـتای توسعه صنایع میانی پتروشـیمی و گسترش زنجیره ارزش صادراتی آن ایجاد پارک استایرن در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس (عسلویه) به تصویب رسیده است.

توسعه فناوری و ساخت داخل

● درخصوص ساخت داخل ۱۰ قلم اصلی تجهیزات نفتی در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی، خروج غیرتورمی از رکود و حمایت از ساخت داخل، بیش از ۵۰ قـرارداد برای پنج گروه از تجهیزات و کالاها منعقد شده است.

● انعقاد قرارداد خرید لوله‌های مقاوم به خوردگی (CRA) به شـرط ساخت داخل با شرکت صاحب‌نام خارجی در خرداد ماه ۱۳۹۶

● در راستای ساخت پایانه صادراتی جاسک، خرید بخش عمده لوله پروژه خط لوله انتقال نفت‌خام از گوره به جاسـک که از لحاظ طول و حجم در کشور کم‌سابقه است، از شرکت‌های صاحب صلاحیت ایرانی انجام شده و احداث آن نیز آغاز شده است.

● پیگیری اقدامات لازم درخصوص ابلاغ برنامه سـاخت فناورانه سه تجهیز پیچیده و پرمصرف وزارت نفت شامل: دکل حفاری، دستگاه‌های نمک‌زدایی و دستگاه لوله مغزی سیار

● تعاملات سازنده بین انجمن‌های سازندگان داخلی و وزارت نفت و ممنوعیت واردات کالاهای ساخت داخل

● پیگیری تشـکیل شـرکت‌های E&P (اکتشـاف و تولید) در سطح صنعت نفت به‌خصوص با مشارکت شـرکت‌های مطرح بین‌المللی. شـایان ذکر است که ۱۱ شرکت ایرانی مسـتعد برای فعالیت در قالب شرکت‌های E&P توسط وزارت نفت تأیید صلاحیت شده‌اند.

● به‌حداکثررساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی حوزه صنعت نفـت و حمایت از حضور بخش خصوصی و غیردولتی در این صنعت جزء اولویت‌های اصلی وزارت نفت بوده و این موضوع در اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها در اولویت قرار گرفته اسـت. در این رابطه، واگـذاری طرح‌ها از طریـق مناقصه‌های قانونـی و حمایت از حضور حداکثری بخش غیردولتی در صدر برنامه‌های وزارت نفت قرار دارد.

● در راسـتای ازدیاد برداشـت از مخازن نفتی و گازی کشور، موضوع واگـذاری مطالعـه تعداد ۲۰ میـدان نفتی و گازی شـامل ۵۲ مخزن براساس موافقت‌نامه همکاری علمی تحقیقاتی با ۹ دانشگاه و مراکز تحقیقاتی منتخب کشور که با پیشرفت مطلوب در حال انجام است.

● تسهیل شرایط اسـتفاده از منابع مالی صندوق توسعه ملی و سایر منابع مالی موجود برای سازندگان و پیمانکاران داخلی

● تدوین نظام صدور گواهی کیفیت کالا و تجهیزات صنعت نفت

● انعقاد ۱۲ فقره قرارداد با دانشـگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی کشور برای بومی‌سـازی دانـش فنـی ۱۲ فرایند اصلی پالایـش نفت خام، پتروشیمی و پالایش و تصفیه گاز

● تهیه قراردادهای همسان خدمات انرژی درخصوص دستورالعمل مرتبط با انعقاد قرارداد با شرکت‌های خدمات انرژی توسط وزارت نفت و ابلاغ آن به شرکت‌های تابعه

● انجام اقدامات مرتبط با ایجاد مراکز تحقیقاتی متمرکز و تمام‌وقت، ازدیاد برداشت در دانشگاه‌های منتخب طرف قرارداد

● تدوین و ابلاغ دستورالعمل تجاری‌سازی فناوری مورد نیاز صنعت نفـت از طریق تدوین نظام‌نامه پژوهـش و فناوری و همچنین پیگیری تدوین و تصویب دستورالعمل تجاری‌سازی فناوری

● انجام اقدامات مرتبط با همکاری‌های مشترک با شرکت‌های معتبر در حوزه مطالعات مخزن

مدیریت عمومی و تقویت سرمایه انسانی

● تدوین و پیگیری برنامه‌های زیربنایی و بنیادی صنعت نفت کشور در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری

● ایجاد ثبـات در مدیریت صنعـت نفت و ارتقای شایسته‌سـالاری در سـطوح مدیریتی و کارشناسـی وزارت نفت و اجرای طرح توسعه مدیریت در صنعت نفت به منظور شناسایی افراد توانمند جوان

● ابـلاغ شـیوه‌نامه فرایند انتصـاب و ارتقای دارنـدگان گواهی‌نامه مدیریـت طرح به عنوان گامی برای اسـتقرار حرفه‌ای‌گرایی و انتصاب جوانان شایسته در سمت‌های مدیریتی

● تدوین مقررات رگولاتوری و ایفای نقش حاکمیتی وزارت نفت برای اصلاح نواقـص موجود در واگذاری‌های صورت‌گرفته و پیشـگیری از وقوع حوادث مرتبط از این رویه‌ها

● ابلاغ رفع تبعیض جنسیتی در اسـتخدام‌های وزارت نفت و توجه بیشتر به بانوان با تعیین مشاور امور بانوان.

روزنه

۴ دهه حرکت برای توسعه نفت

● اکتشاف ذخایر نفت و گاز در فلات قاره ایران از یک قرن پیش آغاز و بخش عمده‌ای از این ذخایر کشف شده و مورد بهره‌برداری قرار گرفته است. اکتشاف نفت و گاز در حقیقت پایه و پشتوانه فعالیت‌های بعدی در زنجیره ارزش نفت و گاز اسـت. در دهه دوم انقلاب اسلامی و پس از اتمام جنگ تحمیلی، آهنگ فعالیت‌های اکتشافی در کشور به‌تدریج سـرعت گرفت و امکانات بیشـتری به آن تخصیص داده شد. کشف میـدان گازی پـارس جنوبی که یکی از بزرگ‌تریـن منابع گازی جهان به شـمار می‌رود، کشف میدان‌های عظیم نفتی آزادگان و یادآوران، از مهم‌ترین دستاوردهای فعالیت‌های اکتشافی این سال‌هاست. در کنار این دو میدان بیش از ۶۰ میدان دیگر هم کشـف شده است. هم‌زمان با گسـترش فعالیت‌های اکتشـافی و افزایش ذخایر نفت و گاز کشور، تلاشی چشم‌گیر در توسـعه میادین نفت و گاز همراه با توجه ویژه به توسعه میادین مشترک با کشورهای همسایه، از طریق عقد قراردادهای بیع متقابل و فاینانس و همچنین از محل منابع داخلی شـرکت ملی نفـت ایران به عمل آمـد. با انجام پروژه‌های نگه‌داشـت توان تولید، اجرای طرح‌های توسعه میادین نفتی، احداث کارخانجات نمک‌زدایی و نیز انجام طرح‌های تولید صیانتی از مخازن شامل برنامه‌های تزریق گاز و آب بـه میادین نفتی، علاوه بر جبران افت طبیعی تولید مخازن، تلاش فراوان در زمینه تولید نفت خام انجام شد.

مقایسه تولید هیدروکربورها در سال‌های قبل و بعد از انقلاب

۱-تولید نفت خام

بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد تولید نفت‌خام غیرصیانتی قبل از انقلاب اسلامی در جهت افزایش سود شرکت‌ها و کارتل‌های نفتی و تأمین سـوخت ارزان برای کشـورهای صنعتی صـورت می‌گرفته است. این حجم بالای تولید کاملا مغایر با اصول تولید صیانتی بوده و دلیلی بر توان تولید براسـاس اصل بهینه‌سـازی و ظرفیت پایدار تولید نبوده اسـت. صنعت نفـت ایران تا قبل از انقـلاب در اختیار شـرکت‌های خارجی قرار داشـت به‌طوری که بـدون توجه به نوع مخازن نفتی ایران، عدم استفاده از روش‌های صحیح تولید و اجرای پروژه‌هـای صیانت از مخازن، سـعی در اسـتخراج و چپاول هرچه بیشـتر و سریع‌تر از این مخازن را داشـتند، به‌طوری‌که مخازن نفتی ایران روزبه‌روز فرسوده‌تر شدند.

۲-تزریق گاز به میادین نفتی

به منظور برداشـت صیانتی از مخازن نفتی کشـور و افزایش ضریب بازیافت آنها، عملیات تزریق گاز به آنها ضرورتی اجتناب‌ناپذیر اسـت. میزان تزریق گاز به میادین نفتی در سـال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۵۷ بیش از ۳۰ برابر افزایش یافته است به‌طوری‌که هم‌اکنون در ۹ میدان از میادین نفتی خشکی (میادین بی‌بی‌حکیمه، پارسی، آغاجاری، کوپال، گچسـاران، مارون، کرنج، نرگسی و هفتگل) تزریق گاز صورت گرفته و همچنین بازگردانی گاز در میدان پازنان و تزریق امتزاجی گاز در میدان دارخوین در حال انجام است.

۳-تولید گاز طبیعی

ارزیابی تولید این حامل انرژی نشان می‌دهد متوسط تولید گاز طبیعی در سال ۱۳۵۷ معادل ۱۱۰ میلیون مترمکعب در روز بوده که این میزان در سـال ۱۳۹۶ با حفر اولین چاه اکتشـافی در این میدان و براساس نتایج حاصـل از لرزه‌نگاری، وجود گاز تأیید شـد. وسـعت این میـدان ۹۷۰۰ کیلومترمربع بوده که بخش متعلق به ایران ۳۷۰۰ کیلومترمربع است. براساس آخرین برآوردهای انجام‌شده، ذخیره در جای ایـن بخش حدود ۱۴،۲ تریلیـون مترمکعب و همچنین دارای ذخیره‌ای بالغ بر ۱۹ میلیارد بشـکه میعانات گازی اسـت. بـا توجه به وسـعت این میدان، توسـعه آن در فازهای مختلف مطابق با برنامه‌های پنج‌سـاله توسـعه اقتصـادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسـلامی ایران و با هدف تأمین تقاضای رو به رشـد گاز طبیعی اعم از مصارف داخلی در کشور و تزریق آن به میادیـن نفتی به‌منظور صیانت از مخازن و همچنین صادرات گاز در دستور کار وزارت نفت قرار گرفته است.

تولید و صادرات فراورده‌های نفتی اصلی

متوسـط تولید پنج فـراورده نفتی اصلی (بنزیـن، گازوئیل، نفت سـفید، نفت کوره و گاز مایع) در سال ۱۳۵۷ معادل صد میلیون لیتـر در روز بوده که این رقم در نتیجه راه‌اندازی واحدهای جدید پالایشی و نیز افزایش ظرفیت واحدهای قدیمی در پالایشگاه‌های نفتی کشور در سـال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در سال ۱۳۹۶ به ۲۵۲ میلیون لیتر در روز افزایش یافته اسـت. در سـال ۱۳۵۷ صادرات فراورده‌های نفتی اصلی وجود نداشته است، اما به‌دلیل افزایش تولید محصولات، در سـال ۱۳۹۶ به میزان قابل توجهی، صادرات نفت‌کوره و نفت گاز صورت پذیرفته است.

افزایش تولید بنزین و گازوئیل

متوسـط تولید بنزین در سـال ۱۳۵۷ معادل ۱۴،۴ میلیون لیتر در روز و متوسـط تولید گازوئیل نیز معـادل ۲۵ میلیون لیتر در روز بوده اسـت. درنتیجه راه‌اندازی واحدهای پالایشـگاهی جدید و نیز بهینه‌سـازی واحدهای پالایشـی قدیمی در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسـلامی، تولید بنزین موتور و گازوئیل در آبان‌ماه سـال ۱۳۹۷ به‌ترتیـب به ۹۵ و صد میلیون لیتـر در روز افزایش یافته است.